

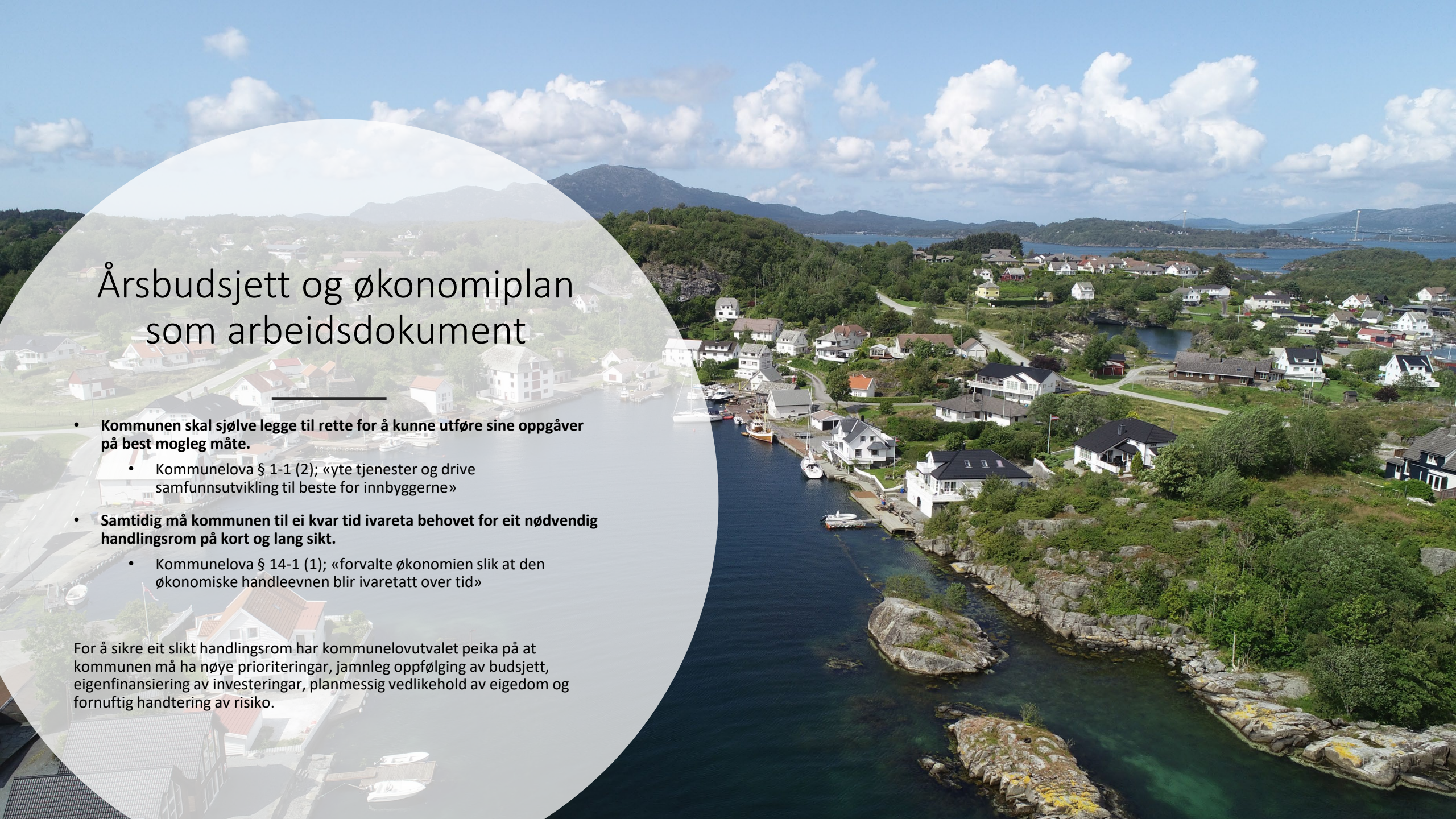
Bømlo kommune

Driftige folk i vakker natur!

Kommunedirektøren sitt forslag til årsbudsjett og økonomiplan 2022-2025

Kommunedirektør Kjetil Aga Gjøsæter

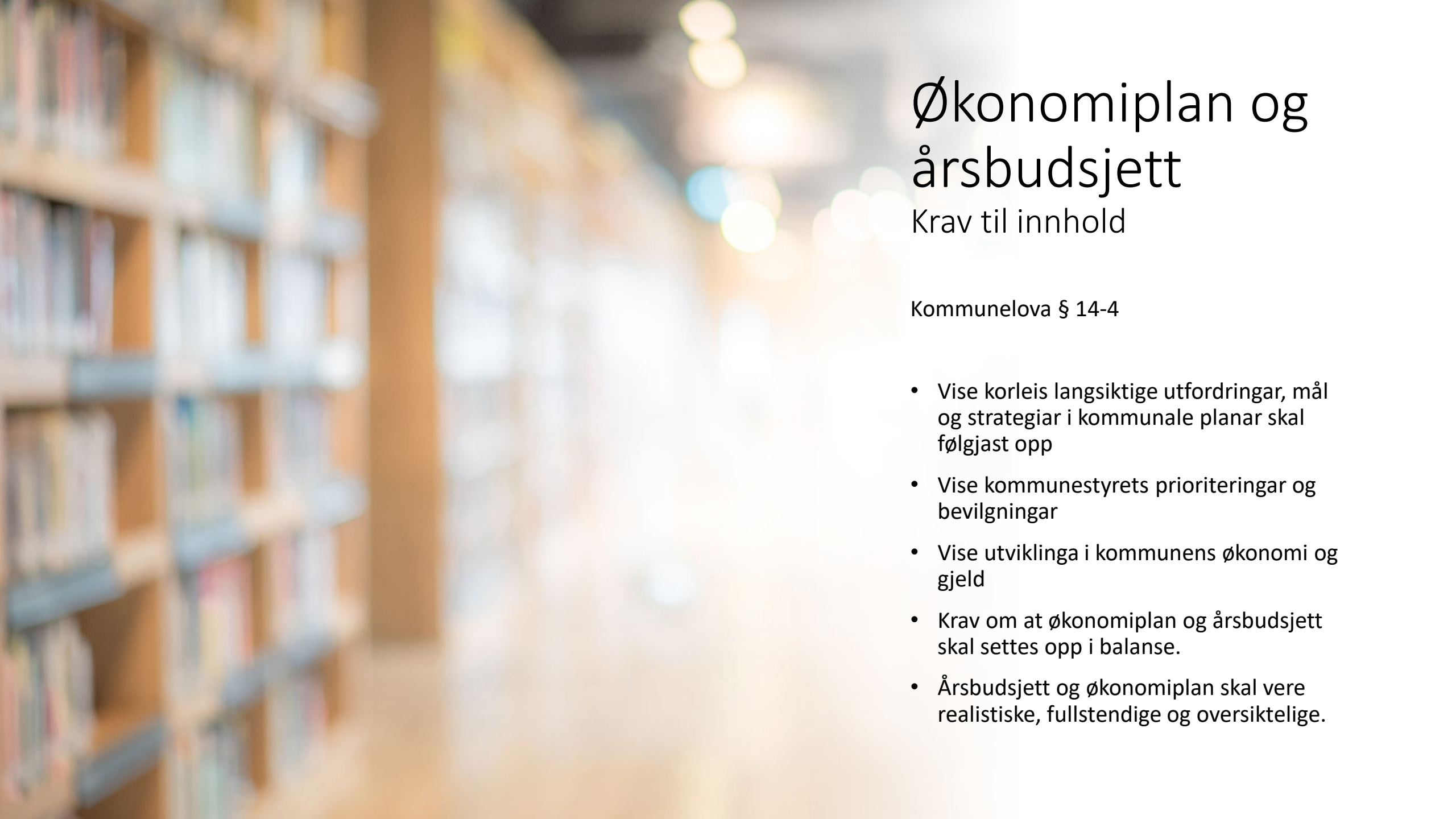
1.november 2021

Årsbudsjett og økonomiplan som arbeidsdokument

- **Kommunen skal sjølve legge til rette for å kunne utføre sine oppgaver på best mogleg måte.**
 - Kommuneleva § 1-1 (2); «yte tjenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne»
- **Samtidig må kommunen til ei kvar tid ivareta behovet for eit nødvendig handlingsrom på kort og lang sikt.**
 - Kommuneleva § 14-1 (1); «forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid»

For å sikre eit slikt handlingsrom har kommunelovutvalet peika på at kommunen må ha nøye prioriteringar, jamnleg oppfølging av budsjett, eigenfinansiering av investeringar, planmessig vedlikehold av eigedom og fornuftig handtering av risiko.

Økonomiplan og årsbudsjett

Krav til innhold

Kommunelova § 14-4

- Vise korleis langsiktige utfordringar, mål og strategiar i kommunale planar skal følgjast opp
- Vise kommunestyrets prioriteringar og bevilgningar
- Vise utviklinga i kommunens økonomi og gjeld
- Krav om at økonomiplan og årsbudsjett skal settes opp i balanse.
- Årsbudsjett og økonomiplan skal vere realistiske, fullstendige og oversiktelige.

Prosess

1.november– Kommunedirektøren sitt framlegg

25. november - handsaming i Formannskapet – innstilling

25. november – 12. desember, budsjettet ligg ute til off. ettersyn (min. 14 dagar)

13. desember - budsjettet blir vedteke i kommunestyret

Budsjettet er basert på rammer og føringar som ligg i Regjeringa sitt framlegg til Statsbudsjett som no skal handsamast i Stortinget.

Framsikt

Nytt system for
budsjett og
økonomiplanlegging

- Nytt system for heilhetleg økonomiplanlegging.
- Erstattar Arena og den tradisjonelle papirversjonen av årsbudsjett og økonomiplan.
- Etter møtet – digital tilgang på kommunens heimeside
- Etterspurnad frå kommunestyret i fjor;
 - Meir tid til handsaming av budsjettframlegget
 - Meir detaljar
 - Større moglegheit til å vurdere konsekvensar av prioriteringar

Me håpar å imøtekoma desse behova med Framsikt som verktøy

Finansielle måltal for Bømlo kommune

- *Krav i kommunelova av 2018*
- *Vedtak i kommunestyret 2019*

NØKKELTAL

MÅL

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene

Større enn 1,75%

Disposisjonsfond

Mellom 10-15% av driftsinntektene

Lån som skal dekkast av frie inntekter

Mindre enn 85% av driftsinntektene

Føresetnadar for årsbudsjettt og økonomiplan 2022- 2025

- **Inntektssida:**

- Noko offensivt skatteanslag
- Avgifter og gebyr endra i høve til prisvekst
- Uendra eigedomsskatt

- **Kostnadssida:**

- Prisjustering av driftskostnadane
- Vesentleg kostnadsauke på barnevern og høge kostnader knytt til barnehage
- Auke i stillingar innan helse og omsorg
- Ingen vesentlege andre endringar av tenesteproduksjonen

Framtidige utfordringar

- Sårbare i høve til å møte lovpålagde oppgåver og endringar i brukarbehov.
 - T.d integreringsfeltet, barnevern og habilitering
- Endringar i demografi
 - Tvungen endring i tenestetilbodet
 - Endring i kommunens prioriteringar for å sikre ein realistisk økonomiplan over tid.
- "Det grønne skiftet"

Er krav om effektivisering og omstilling av dagens tenestetilbod nok, eller må kommunen gjennomføre meir strukturelle grep for å sikre eit berekraftig driftsnivå?

Verknad av forslaget

- Kommunen vil nytte av havbruksmidlane til drift.

Framlegg som samstemmer med måltal ville fordra;

- Innskjerping av drift/reduksjon i tenester
- Auke i kommunens inntekter (skatt, avgift mm)
- I tillegg til vesentlege strukturelle endringar.

Det som kjem i tillegg;

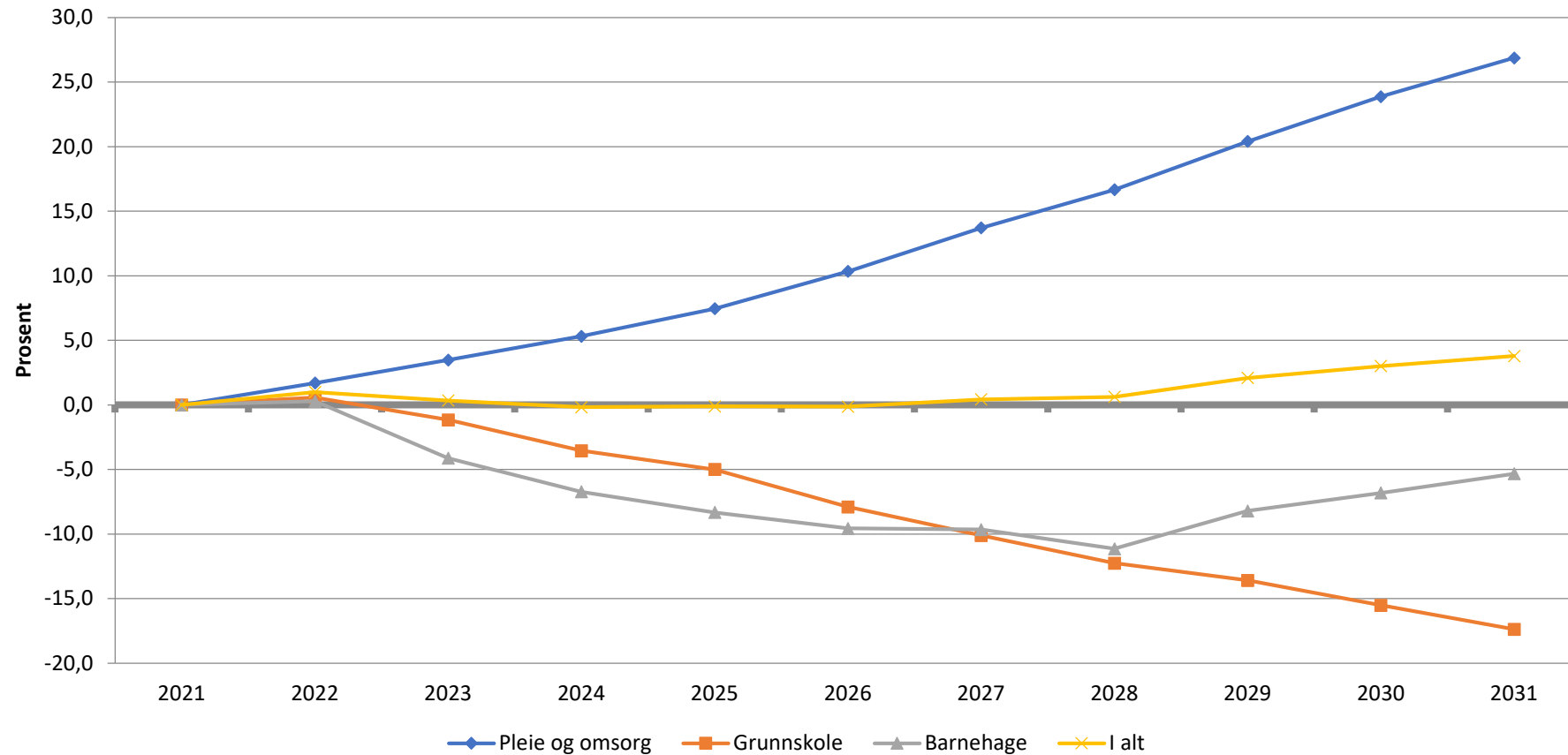
- Saker som omfattar struktur (Skulestruktur).
 - Venta å gje innsparingar. Administrasjonen ønskjer ein grundig prosess før vedtak.
- Auka rammetilskot
 - Forslag om 3 milliard ekstra til kommunal sektor. Talfesta for kommunen etter vedtaking av statsbudsjettet.

Utfordringa – eit endra utgiftsbehov

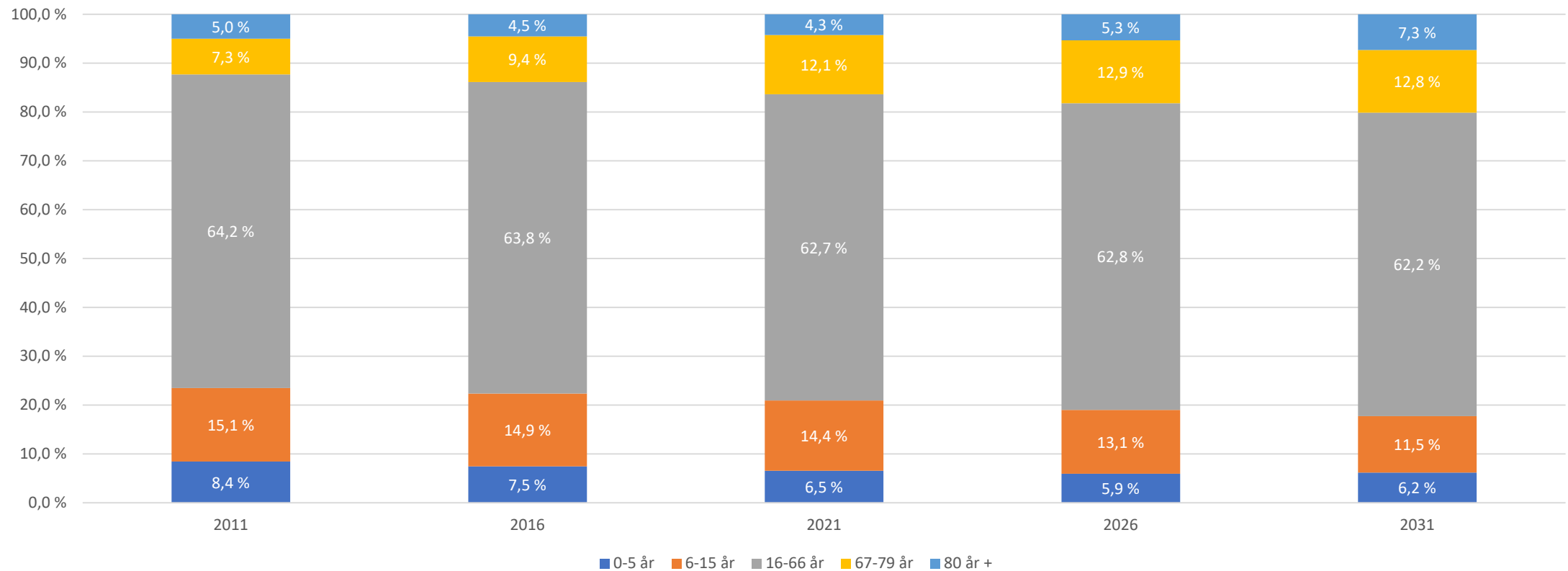
Endra utgiftsbehov demografi - kommunen - 2021 - 2031

(målt ved inngangen til det enkelte år)

Samansetning av innbyggjarane 2011-2031

Innbyggjersammensetning i kommunen
Fremskriving med SSB MMMM-alternativ TBU metode / kommunens egne tall

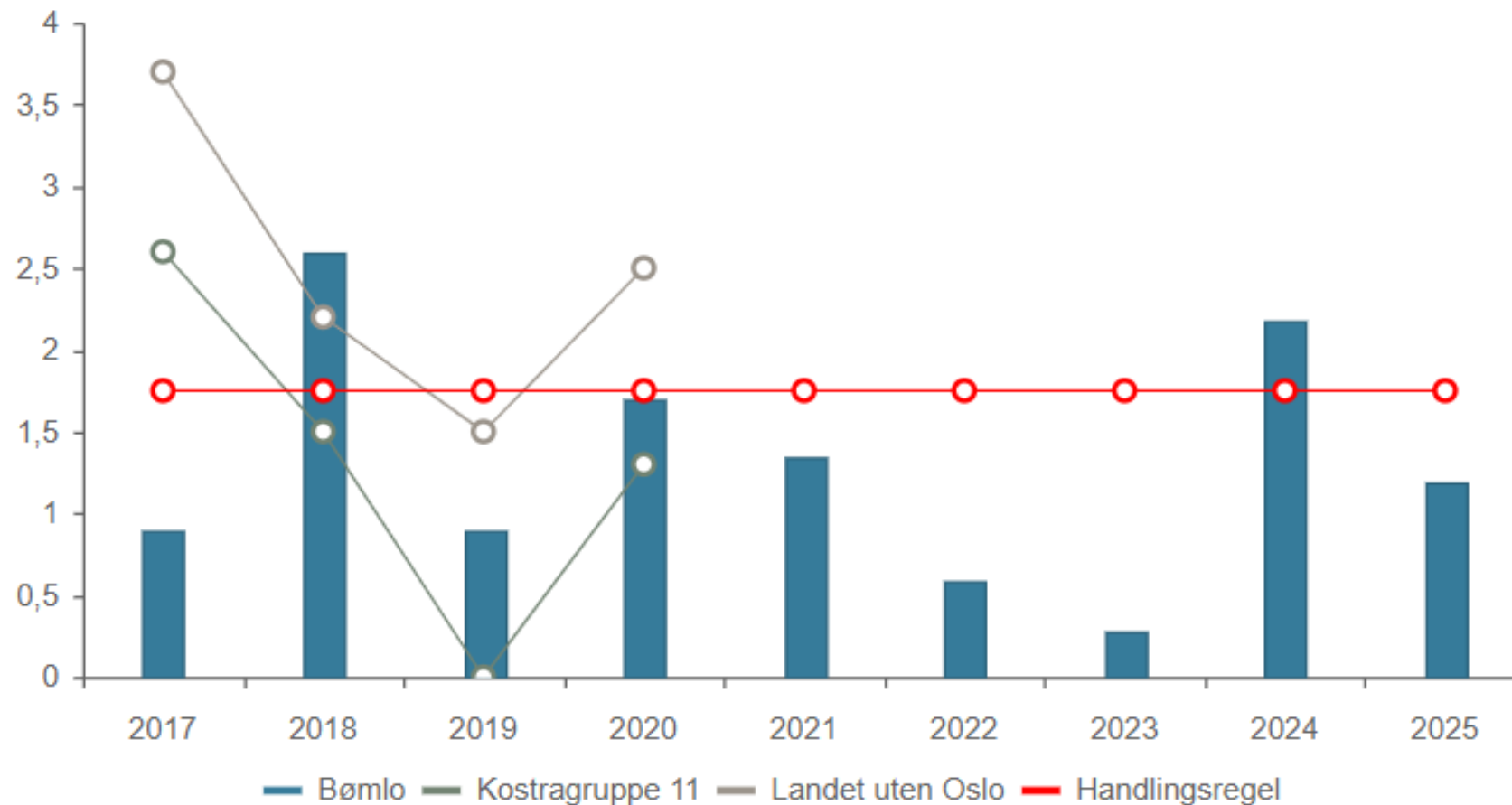

Måltal i økonomiplan 2022-2025

Måltal i % av netto driftsinntekter	Anslag 2021	B 2022	ØK 2023	ØK 2024	ØK 2025
Netto driftsresultat - måltal 1,75%	1,3 %	0,6 %	0,3 %	2,2 %	1,2 %
Disposisjonsfond måltal mellom 10 og 15%	7,4 %	7,2 %	7,7 %	9,8 %	11,2%
Netto langsiktig gjeld - 85%	83,9 %	90,1%	94,9 %	95,9 %	97,4 %

Resultat og fondsutvikling

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

Kommunen sine driftsinntekter

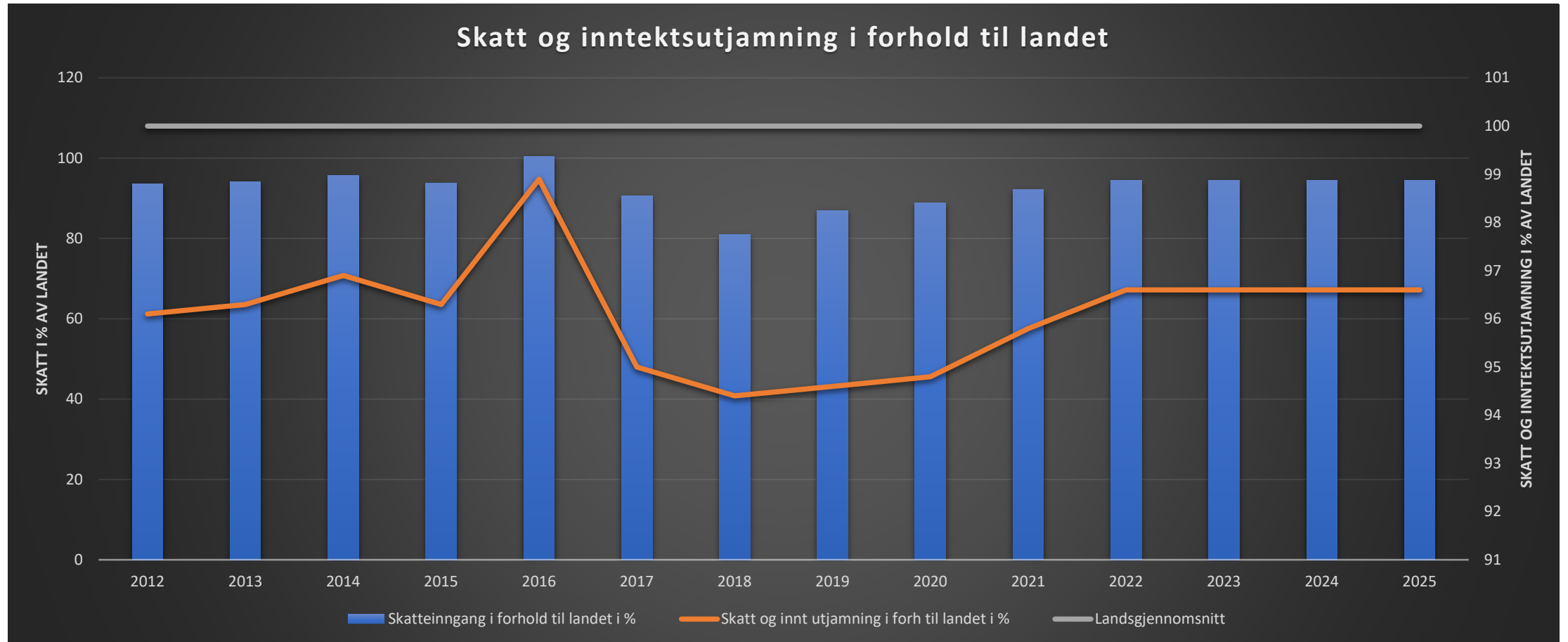
- Rammetilskot
- Skatteinntekter
- Eigedomsskatt
- Havbruksinntekter
- I tillegg til;
 - Inntekter av flyktningemottak
 - Gebyr for tenester
 - Mm.

Rammetilskotet

Enkeltelementa i frie inntekter (skatt og rammetilskot), 1000 kr	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Innbyggjartilskot	300 575	297 285	314 987	320 021	325 580	329 893
Utgiftsutjamning	44 444	40 576	42 794	43 239	43 362	43 663
Overgangs- og nyordningar (INGAR)	-645	-453	-581	-600	-629	-700
Særskilt fordeling	5 013	3 383	4 925	4 925	2 461	2 461
Ordinære skjønsmidlar	7 100	5 600	5 200	4 400	4 400	4 400
Revidert nasjonalbudsjett	1 669	1 293				
Koronatiltak	13 172	15 832				
Sum rammetilskot ekskl. inntektsutjamning	371 328	363 695	367 325	371 985	375 174	379 717
Netto inntektsutjamning	22 633	14 657	9 340	9 403	9 461	9 575
Sum rammetilskot	393 961	378 352	376 665	381 388	384 635	389 292
Skatt på inntekt og formue, vårt anslag	334 069	385 323	395 577	398 253	401 615	405 521
Sum frie inntekter, avrunda, ekskl. eigedomsskatt	728 030	763 700	772 242	779 641	786 250	794 813
Endring i dei frie inntektene	3,0	4,9	1,1	1,0	0,9	1,1

Skatteinntekter

Eigedomsskatt

- Bustader:
Skatteetaten sitt formuesgrunnlag
- Fritidseigedommar næring og våningshus:
takst 2009 kontorjustert med 40%
- Takst og formuesverdier skal reduserast med 30%
- Skattesats uendra 3,2 promille
- Ikkje lagt inn botnfrådrag
- Anslag inntekt 35,6 mill. kr

Havbruksinntekter/fond

Tal i heile 1000 kr	R2020	B2021	B2022	B2023	B2024	B2025
Havbruksinntekter	26 521	8 455	28 000	12 000	28 000	12 000
Bruk i investering	-2 987	-12 757	-5 000	-3 200	-3 300	0
Bruk kommuneplan	-1 439	-1 439	0	0	0	0
Bruk drift	-3 157		-20 140	-5 935	-3 936	0
Avsett til næringsfond 15%	0	-1 268	-4 200	-1 800	-4 200	-1 800
Bruk næringsfond			754	754	754	754
Avsett til vegfond 10%	0	-846	-2 800	-1 200	-2 800	-1 200
Avsett til havbruksfond	19 859	-7 855	-3 386	1 941	17 069	12 164
Havbruksfond 01.01	27 088	39 364	31 509	28 123	30 064	47 133
Saldo 31.12	39 364	31 509	28 123	30 064	47 133	59 297

Kommunen sine driftskostnader

Fordeling av netto drift på seksjonane

	Rekneskap 2020	Opph. budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025
Sentrale styringsorgan	54 786	52 973	55 749	56 008	55 539	55 989
Oppvekst, kultur og idrett	400 343	377 746	397 312	379 657	366 382	363 332
Helse, sosial og omsorg	286 989	273 013	285 371	291 071	302 031	305 784
Samfunnsutvikling	58 829	55 597	61 352	61 749	62 019	62 019
Kyrkjelege føremål	9 442	8 316	8 548	8 548	8 548	8 548
Ikkje fordelt / tilleggsløyving / premieavvik	-36 082	3 231	-6 410	-5 493	-3 368	-2 219
Økonomiske føresetnader	358	226	227	227	227	227
Sum bevillingar drift, netto	774 666	771 100	802 149	791 767	791 377	793 680

An aerial photograph of a Norwegian fjord. In the foreground, a large white ferry boat with a black hull and the name 'Fjord1' is moving through the water, leaving a wake. The water is a deep blue. In the background, a small harbor with a red building and a white building is visible. The surrounding landscape is rugged and forested, with hills in the distance under a blue sky with some clouds.

Kort om finanskostnader

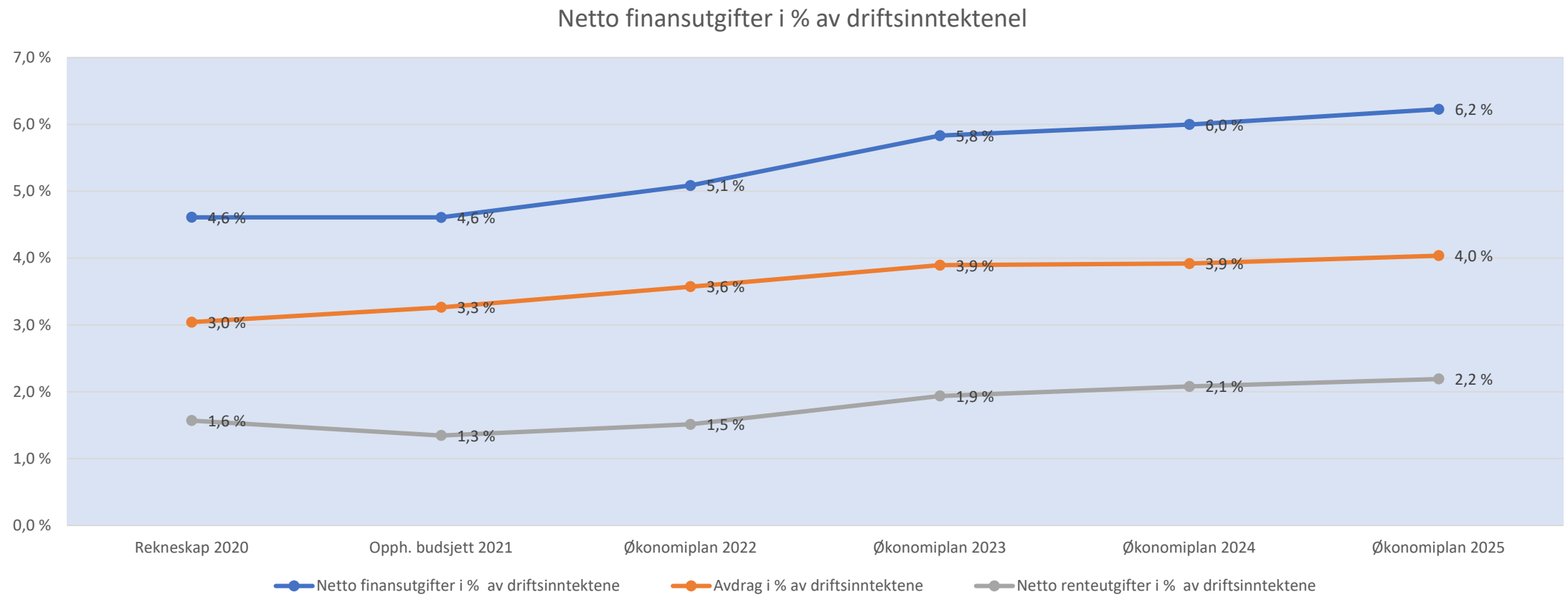
- Dei siste års investeringar
- Planlagde investeringar
- Rentebanen

Kva kan me forvente?

Kommunen si gjeldsutvikling

Tal i heile 1000 kr	Anslag 2021	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025
Brutto lånegjeld	1 030 531	1 096 247	1 133 847	1 167 429	1 181 750
Startlån	122 211	138 910	149 609	159 608	169 205
Lån med rentekomp	62 825	56 292	49 759	43 018	38 873
Netto lånegjeld	845 495	901 045	934 479	964 803	973 672
I % av driftsinntektene	83,9	90,0	94,9	95,9	97,4

Kort om finanskostnader

Utfordringar – Oppvekst, kultur og idrett

- Ein omfattande oppvekstreform med auka krav til tverrfagleg samhandling, førebygging og tidleg innsats
- Barnevernsreform med store økonomiske konsekvensar
- Implementering av nytt læreplanverk i grunnskulen
- Utsifting av lærebøker i tråd med nye fagplanar og val av digitale læremidlar

Oppvekst, kultur og idrett – kva vert prioritert?

- Finansiering av barnevernsområdet i tråd med behov frå tenesta
- Auke i tilskot til barnehagane i tråd med tal barn
- 1 mill. til start på utskifting av læremidlar
- Styrke merkantile ressursar på skular med stort behov
- Styrke lesesatsing gjennom delstilling til skulebibliotekarbeid
- Styrka arbeidet med digitalisering
- Reell budsjettering (auka husleige, auka kostnadar fosterheimsplasserte elevar, kompensasjon mobilbruk)
- Midlar til oppfølging av tiltak i kulturminneplan

Oppvekst, kultur og idrett –
kva vert føreslege redusert/
kva for tiltak får me ikkje
implementert?

- Løn for deltakarar i
introduksjonsprogrammet er
budsjettert lågt
- Avlastningstilbod for barn/unge
burde vore styrka
- Reell budsjettering av MOT-
programmet, kopieringsavtale,
m.m..
- Ingen prosjektleiarressurs til
oppvekstreformarbeidet
- Planleggingstid i SFO med tanke
på ny rammeplan

Utfordringar – Helse, sosial og omsorg

- Utvikling i tal eldre framover har ei vesentleg vekst. I perioden 2021 – 2031 aukar tal eldre over 80 år med om lag 560 personar. Val og prioriteringar framover må takast med omsyn til dette. Dette vil krevje omprioriteringar og strukturendringar i Bømlo kommune.
- Press på institusjonsplassar generelt og særskilt i høve tenester til personar med kognitive utfordringar/demens i 2021 har vore sers utfordrande. Det er lange ventetider på prioriterte områder innan ergo-/fysioterapi.
- I budsjett 2022 har det vore naudsynt med styrking høgt oppe på tenestetrappa (institusjonsplassar, nytt bufellesskap, m.v).

Det er ei vesentleg utfordring at HSO i 2022 i liten grad har styrka førebyggjande tenester og tidleg innsats.

Helse, sosial og omsorg– kva vert prioritert?

- Vidareføre basisdrift i HSO som i 2021 – gode og forsvarlege tenester
- Ei styrka bemanning/kompetanse ved ein post ved Bømlo bu-og helsesenter, retta mot personar med kognitive utfordringar/demens. Ei mellombels auke med 4 institusjonsplassar ved Bømlo omsorgstun fram til juni 2022.
- Ressursar til oppstart av nytt bufellesskap for 5 ungdomar
- Å oppretthalde/vidareføre div. utviklingsarbeid innan budsjett og prosjektmidlar :
(Utvikling legetenesta, heiltidskultur, velferdsteknologi, planlegging av omsorgsbustader, lågterskeltilbod psyk.helse/rus, jobbsjansen , tiltak retta mot yngre og erfaringsmedarbeidar NAV)
- Investeringsprosjekt : omsorgsbustader m/tilpassa bemanning Moster, nytt bygg rus og psykisk helse, rehabilitering kjøken BBH, midlar til planlegging av nytt samla arbeids- og aktivitetstilbod.
- Leiartettleik i Habiliteringstenesta vert styrka

Helse, sosial og omsorg– kva vert føreslege redusert/ kva for tiltak får me ikkje implementert?

- Har vore krevjande å finne plass til ønska satsing på førebyggjande tenester og tidleg innsats. Særleg styrking av ergo-/fysioterapitenesta.
(Dagtilbod, ambulerande dagtilbod, rehabilitering og dagrehabilitering yngre, fallførebygging, førebyggjande heimebesøk, frivilligkoordinering mv.)
- Ikkje rom for å styrke grunnbemanning på sårbare områder – funksjon for fagutvikling nær drift (nærare definerte områder).
- Ressurs til frivillig-/frisklivkoordinator og samskapingstiltak
- Økonomiske innsparingstiltak : Reduksjon i løns-/driftskostnader i Habiliteringstensta (1 mill.kr.) og reduksjon i periode med 4 ekstra institusjonsplassar (om lag 0,5 mill. kr.

Utfordringar – Samfunnsutvikling

- Auka mengde plansaker, spesielt fleire kommunale planar. Mange planar er eldre enn 10 år, og manglar m.a. utnyttingsgrad og byggegrenser.
- Kommuneplanen sin arealdel er ikkje lenger i tråd med overordna nasjonale planar og føringar. Dette skapar utfordringar for nye reguleringsplanar og byggjesaker, spesielt i strandsona.
- Overgang til digitale verktøy på arealbruk stiller større krav til dokumentasjon, spesielt frå søkjarane. I overgangen vil det difor bli naudsynt med meir tid til rettleiing. Innføring av digitale verktøy lyt foregå parallelt med den daglege drifta.
- Teknisk drift overtek nye bygg, vegar og kaiar. Drift og vedlikehald av desse må implementerast. Spesielt vedlikehald av kaiar og bruer må planleggjast.
- «Klima» er eit fagområde me treng meir kunnskap om framover.
- Forventa auke i straumprisane framover, vil stilla større krav til at bygga våre er energieffektive.

Samfunnsutvikling

– Kva vert prioritert?

- Rullering av kommuneplanen sin arealdel vil ha prioritet. Det vert viktig å sikra jamn rullering av kommuneplanar generelt.
- Sikre innføring av digitale verktøy og system, både på arealbruk og teknisk drift. Dette vil gjera oss meir effektive på sikt. Digitalisering av m.a. byggesak- og gardsarkiv vil og vera til hjelp.
- Sikre god prosjektleiing og oppfølging av kommunen sine byggje og anleggsprosjekt.
- Nyttaksering av eigedommane som ikkje brukar skatte Staten sitt formuesgrunnlag.
- Sikre drift og vedlikehald av kommunale vegar og bygg på dagens nivå.
- Arbeid med trafikktryggleikstiltak.

Samfunnsutvikling – Kva vert føreslege redusert/ kva for tiltak får me ikkje implementert?

- Auka arbeidsmengde på planavdelinga, samt rullering av kommuneplanen sin arealdel, fører til at me fortsatt lyt leiga inn ekstern kompetanse til planarbeid. Planavdelinga har kompetansen og verktøya, og ynskjer å gjera meir reguleringsplanarbeid sjølv.
- Naudsynte oppgraderingar av kommunale bygg, for t.d. å bli meir energieffektive, lyt vente.
- Større utbetringar på kommunale vegar, kaiar og bruer er det ikkje funne rom for.
- Tilsetjing av rådgjevar for klima kan tidlegast gjennomførast i 2023.

Investeringar

Generelt;

- Investeringane må gjenspeile korleis «langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale- og regionale planer skal følges opp» jf kommunelova § 14-4 (1).
- For å sikre at den «økonomiske handlevnen blir ivaretatt over tid» jf kommunelova § 14-1 (1) må kommunen ta omsyn til dei auka kapitalkostnadane store investeringar inneber for drifta.

Investeringar

	Rekneskap 2020	Opph. budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025
Investeringer i varige driftsmidler	92 397 101	131 650 000	133 500 000	109 000 000	87 925 000	83 800 000
Tilskudd til andres investeringer	16 770 623	5 450 000	4 400 000	5 750 000	2 000 000	5 000 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 310 820	2 100 000	2 300 000	2 400 000	2 500 000	2 000 000
Sum investeringsutgifter	111 478 544	139 200 000	140 200 000	117 150 000	92 425 000	90 800 000

Finansiering av investeringer

	Rekneskap 2020	Opph. budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025
Kompensasjon for merverdiavgift	-13 978 487	-24 209 988	-25 640 000	-21 680 000	-17 300 000	-16 700 000
Tilskudd fra andre	-21 881 519	-6 440 000	-17 060 000	-20 000 000	-5 000 000	-25 000 000
Salg av varige driftsmidler	-4 341 481	-15 550 000	-3 500 000	-3 500 000	0	0
Bruk av lån	-68 088 114	-82 000 000	-84 000 000	-64 330 000	-62 185 000	-44 460 000
Sum investeringsinntekter	-108 289 600	-128 199 988	-130 200 000	-109 510 000	-84 485 000	-86 160 000
Overføring fra drift	-2 987 000	-5 000 000	-5 000 000	-3 200 000	-3 300 000	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	126 820	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	0	-6 000 000	-5 000 000	-4 440 000	-4 640 000	-4 640 000
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-2 860 180	-11 000 000	-10 000 000	-7 640 000	-7 940 000	-4 640 000

Sentrale investeringar i økonomiplanen

- Moster omsorgsbustadar
- Bygg psykisk helse
- Brannstasjon
- Kjøkken BBH
- Kommunale vegar
- Fiskerihamn Hovlandshagen
- mm

Tilskot til lag og organisasjonar

- Kulturminnevern/museum
- Prisar
- Aktivitets- og driftsmidlar
- Frivilligsentralen
- Moster Amfi
- Reiseliv/Visit Sunnhordland
- mm

Oppsummering

Budsjett og økonomiplan 2022-2025

- Noko optimistisk anslag på inntekter
- Utgangspunkt i dagens tenesteproduksjon, men auke i kostnader knytt til barnevern og institusjonsdrift
- Bruk av havbruksmidlar til drift
- Forventar grundige prosessar og politiske drøftingar rundt struktur som vil gje kommunen reduserte kostnader og betra resultat.
- Forventer auke i rammetilskot etter vedtaking av statsbudsjett, noko som vil bidra til betra økonomisk resultat for kommunen.
- Sum investeringar i økonomiplanperioden er kr 440,6 million.

Lukke til med budsjettarbeidet!

